

فهییم السلطنه - ما اساساً نمی توانیم این راقانون مخصوص فرض کنیم این درست مثل اینستکه بگوئیم قانونی برای نماز کردن میخواهیم وضع کنیم حالا نمی شود مجلس قانون برای حرمت قمار وضع کند در صورتیکه این از مجرمات شرعیه است و مجازاتش هم در شرع داده شده است .

حاجی سید نصر الله - بمقیده بنده خبلی اشتباه فرموده اید اینطور نیست این قانون ربطی بقانون شرع ندارد اگر ملاحظه بفرمائید در قانون انطباعات خیلی از امور مباح را بملاحظه سیاست مملکتی در مقابلش مجازاتی وضع کرده است در صورتیکه مباح است اینهم درست است که از مجرمات شرعیه است و مجازاتش هم در شرع معین شده است لکن نظر باینکه می بینیم سیاست شرعیه اجرا نمیشود دولت لابد است بملاحظه سیاست مملکتی قانونی در مقابل وضع و اجرا نماید این قانون از آن قبیل است .

محمد هاشم میرزا - بنده هم عرض میکنم سیاسیات هم باید موافق قانون شرع باشد .

رئیس - باید دانستکه این لایحه قابل توجه مجلس هست یاخیر در صورتیکه قابل توجه دانست آنوقت داخل مذاکرات میشود هر کس این راپورت را بطوری که قرائت شد قابل توجه میدانند قیام نماید (تماماً قیام نمودند) .

رئیس - حالا لازم میدانید داخل مذاکرات شویم یا رجوع بکمیسسیون کنیم در صورتیکه رجوع بکمیسسیون شود کمیسسیون مخصوص برای اینکار نداریم يك کمیسسیون مخصوص انتخاب کنیم یا اینکه بسایر کمیسسیونها رجوع کنیم (بعضی گفتند بکمیسسیون عدلیه باید رجوع شود) .

اسدالله خان - این باید بکمیسسیون مالیه رجوع شود برای اینکه سابقاً از اینمجل چیزی عاید دولت میشد پس از يك حیث راجع بعایدات است و باید بکمیسسیون مالیه رجوع شود .

(وکیلالتجار و آقای میرزا ابراهیمخان اظهار کردند باید بکمیسسیون عدلیه رجوع شود)

رئیس - بکمیسسیون عدلیه رجوع میشود این شرحی است که از طرف رئیس الوزراء رسیده است بمجلس قرائت میشود (کافند رئیس الوزراء قرائت شد مبنی بر اینکه چندطفری عریضه از اعیان و تجار و اشراف و ایل بختیاری بحضرت اقدس آقای نایب السلطنه درخصوص تشکیل مجلس سنا عرض شده و ایشان پیش من فرستاده اند اینک صورت عرایض آنها عیناً تقدیم میشود تا هر چه رای دهند مجرا شود چهارطفری عریضه قرائت شد مبنی بر اینکه برحسب احکام مطاعه حضرت آیت الله آقای آخوند ملا محمد کاظم خراسانی میبایست هر چه زودتر مجلس سنا تشکیل شود و نیز بموجب مواد مشعره قانون اساسی دستخط مرحوم مظفرالدین شاه تکمیل مجلس شورای ملی بتشکیل مجلس سنا است علیهذا از حضرت اقدس جناب آقای نایب السلطنه استدعا میکنیم که عریضجات فدویان را بمجلس مقدس فرستاده و در تشکیل مجلس سنا اقدامی فرمائید گفتند اسامی آنها که امضاء کرده اند خوانده شود)

حاجی سید نصر الله - این مسلم است که مجلس سنا جزء قانون اساسی است و نمیدانم علت

ذکر اسامی چیست مگر هر کس بخواهد و این مطلب را درخواست نماید گناهی کرده است چیزی هست همان ملاحظات است که دره موقع اظهار خود حضرت حجة الاسلام گفته شده که تراکم امور و عدم تدوین نظامنامه مجلس سناست اینها هم که این تقاضا را کرده اند از راه خیرخواهی بوده است اما باید دید حالا موقع تشکیل آن هست یاخیر؟

آقا شیخ محمد - اینمستله اردستور امروز خارج بود .

رئیس - این لایحه قانونی نیست فقط خوانده میشود و لازم است جوابی نوشته شود

تقی زاده - اولاً بنده با ایشان موافقم که جزء دستور مجلس نبوده است ثانیاً یکمرتبه این مسئله در مجلس مذاکره شده است بملاوه تمام استناد اینها در لزوم تشکیل آن حکم آقای آخوند ملا محمد کاظم خراسانی است و بخود ایشان که این تقاضا را کرده بودند جواب داده شد و این مذاکرات در همان موقع بعمل آمد و آن مذاکرات کافی بود که اگر فراهم يك عریضه دیگر بمجلس نوشته شود باید همان جوابها را داد درست است حفظ قوانین اساسی وظیفه هر يك از افراد اینمملکت است لکن و کلاً نمایندگان ملت ما بخصوص این وظیفه را دارند اما وقتی و کلاً صلاح نمی دانند برای اینکه کارها زود اصلاح شود و آن مجلس اسباب لنگی کارها میشود يك وقتی بود که بما قال میگفتند باید نظر داشت به من قال اما حالا بمن قال باید نظر کرد و مقابل انظر و ابا قال ولا تنظر و این قال کلمه حق پر ادبها بها الباطل هم گفته شده است حالا اسامی را که خواندیم که مباحبان این اسامی هیچ اقدامی در امر مشروطیت نکرده اند که حالا حفظ قوانین اساسی آنها را و ادار باین اظهارات نماید يك روز همان حجج اسلام حکم بوجوب مجلس شورایمی کردند از اینها که اینرا امضاء کرده اند یکنفر يك عریضه بمحمد علی میرزا نداد که مجلس شورایملی برحسب حکم حجج واجب است افتتاح نمائید بلکه پارسال همین وقت نوشتند حجج اسلام که مساعدت و همراهی با محمد علی میرزا و اردوی آذربایجان در حکم همراهی با یزید بن معاویه است و اینها در آن موقع در باغ شاه بودند .

رئیس - از این اسامی ما چیزی نفهمیدیم لکن همانطور که خدمت حجج اسلام عرض شد که وقتی کارها تمام شد شروع بنوشتن نظامنامه انتخابات مجلس سنا خواهد شد همین قسم جواب نوشته میشود حالا محض اطلاع این قرائت شد مطرح مذاکره روز سه شنبه بعضی سئوالات و بعضی استیضاحات است که بنا بود روز شنبه سئوال شود و همین قسم ماند چون آرزوی وقت تمام شد بعد راپورت کمیسسیون بودجه است راجع بودجه موقتی وزارت جنگ و راپورت کمیسسیون بودجه راجع بعمل کرد مرد آباد است - (رئیس حرکت کرد مجلس ختم شد) .

جلسه ۵۲

صورت مذاکرات یوم سه شنبه چهارم شهر صفر المظفر ۱۳۲۸
مجلس سه ساعت ونیم قبل از غروب در تحت ریاست آقای مستشارالدوله سرأ منعقد شده و دو ساعت و بیست دقیقه قبل از غروب هلنی شد .

(معاضد الملك صورت مجلس قبل را قرائت کرد .

ذکاء الملك تلگرافی از تبریز بمضاه سردار بهادر و مسیو یرم قرائت کرد مشعر بر اینکه در جنگ روز بیستم محرم رحیمخان بکلی شکست خورده و با زن و بچه میگویند بخاک روسیه رفته است ایضاً تلگرافی از پاریس بعنوان جناب مستشار الدوله رسیده بود قرائت شد مشعر بر اینکه از حسبات عالی شما مسرور و مراتب بوداد و اتحاد خود را بتوسط شما بمجلس اظهار میدارم بمضای رئیس مجلس مبعوثان ایضاً تلگرافی از انزلی رسیده بود قرائت شد مبنی بر اظهار تشکر از نمایندگان محترم و مشعر بر امنیت و انتظام انزلی .

راپورت شعبه دویم قرائت شد - درخصوص رسیدگی باعتبار نامه بحر العلوم نماینده بسم و بلوچستان مبنی بر اینکه چون انتخاب بدون رعایت نظامنامه انتخابات شده است کمیسسیون بهیچوجه نمایندگی ایشان را تصدیق نمی نماید راپورت کمیسسیون پست و تلگراف و فواید عامه در خصوص شکایت تجار آذربایجان از قدغن حمل فرش جوهری بخارجه قرائت شد .

وکیل الرعایا - بنده تصدیق می کنم

اشخاصی را که منافع فعلی را در نظر دارند و منافع آتی را در نظر ندارند درست است بعضی جاها فرش جوهری را میخرند لکن باید ملاحظه این تفاوت را هم کرد که يك فرش را ذرعی ۲۵ تومان میخرند و يك جور فرش را ذرعی ۲۵ فران میخرند این تفاوت از رنگ ثابت و غیر ثابت است و این بالمآل بتجارت قالی که يك تجارت صدمه مملکت است صدمه کلی وارد خواهد کرد برای اینکه معلوم است وقتیکه بناد رنگ جوهری استعمال نشود آنوقت هر چه قالی بافته می شود همان ذرعی ۲۵ فران و آنرا هم تصدیق می کنم که وزیر مالیه شش ماه معین کرده است اینمدمت خیلی کم است و بر فرض که از برای پائین آمدن فرشهایی که مشغولند از دار شش ماه کافی باشد اما آرزو هم نمیتواند روز آخری باشد از برای اینکار این شش ماه هم لازم دارد که در همین مملکت بطور آزاد گردش کند آنوقت خارج شود پس اینمدمت کم است و اینرا هم نمی توانم تصدیق کنم که در يك سال مامی توانیم تهیه رنگهای لازمه را بنمائیم و قدغن رنگ جوهری را هم باطل می دانم بجهة اینکه باین اسم که رنگ جوهری ممنوع است و نباید استعمال شود آنها هم که دردهات کار میکنند از کار باز بمانند و آنچه بیکه يك مقدار می تواند کمک بحال آنها کند و بشروت مملکت بیفزاید آنرا هم از دست آنها باین اسم بگیرند لکن هیچدمه ماه کافی است که در اینمدمت بتمام ولایات خبر بدیم که ما نمی گذاریم فرش جوهری خارج بشود از مملکت و نمیکذاریم جوهر وارد شود و در آخر عرض میگویم آنها که تصدیق کرده اند که فرش جوهری را میخرند بنده هم می گویم میخرند ولی بقیمت خیلی بیش اگر انکار بیکه در فرش ثابت شده در آن جوهری می کردیم بهمان قیمت عالی فروش میرسید .

میرزا ابراهیم خان - بنده اولاً می خواهم اشتباهی که در آن راپورت شده است عرض کنم آنجا که نوشته شده است رنگ ثابت و غیر ثابت این

همان رنگهای ثابت جوهری را توسط شمشه‌ها معین میکنند و معرفی میکنند بآنها که قالی باقی میکنند که آنها را استعمال کنند و اگر از رنگهای غیر ثابت استعمال شود باعث نکس تجارت میشود و گمان میکنند یکی از نمایندگان یا تجار انکار نکنند که رنگ ثابت بهتر از غیر ثابت است پس باید همین قسم را اتخاذ کنند که این تجارت نکسی نکند این یک مسئله اساسی بود که رای داده شد در کمیسیون رنگ ثابت بهتر از رنگ غیر ثابت است و این منکر ندارد یک مسئله هم مسئله شکایت تجار آذربایجان است در خصوص اینکه قالی های جوهری حمل نشود و اسباب ضرر است بآن تفصیلی که خاطر آقایان نمایندگان مسبق است بعد شش ماه مهلت داده شد گفتند این مدت کم است برای اینکه قالیها بیکه مشغولند در این مدت تمام نمیشود سه ماه افزودن بعد که بکمیسیون رجوع شد کمیسیون هم سه ماه افزود این جمعا دوازده ماه شد که بعد از این دوازده ماه قدفن سخت شود و در آنجا هم ذکر شده است که وزیر فوائد عامه یک مجمی از تجار با اطلاع و شیهیستها تشکیل بدهد که رنگهای ثابت را معرفی نمایند و تفریق کنند از رنگهای غیر ثابت پس یک چنین تهیه در مقابل آن قدفن شده است بعد از گذشتن آن مدت و نیز گفتیم در بعضی از نقاط مملکت که سنت قالی باقی است که هم رنگهای ثابت که خودشان درست میکردند درست نمایند از این نرود هم رنگهای ثابت را بآنها معرفی نمایند حالا بعضی از آقایان بعضی فرمایشات میکنند گمان میکنند اگر درست راپورت راملحظه فرمایند و رای بگیرند اکثریت مجلس راپورت تصدیق کنند

صدیق حضرت - ورود رنگ جوهری در دوازده سال قبل قدفن شده است و در نظامنامه گمرکات است که اگر یافتند ضبط نمایند و هر چه وارد کرده اند بقاجاق بوده و مأمورین وزارت مالیه و گمرک حق داشته اند که ضبط نمایند و هر کس هم وارد کرده است یکسوم دزدی بوده است و این مسلم است مادرین مملکت انبارهای جوهر نداشته ایم که ۱۲ سال کار کنند و تمام نشود یکی از مراکز بزرگ که تجارت قالی در آنجا میشود اسلامبول است و بنده خودم رفته ام و دیده ام در یک قالی که یک کل جوهری داشته باشد و بقیه رنگ او ثابت باشد آن قالی را نمی خرند و در انبارهای بزرگ قالی آنجا رفته ام دیده ام قالی رنگ جوهری نیست پس ما می بینیم که امروز اروپائی ها طالب رنگ ثابت هستند علاوه امروز مملکت عثمانی در یک رقابتی است با مملکت ایران در مسئله قالی باقی و آنها رنگ جوهری را بکلی ممنوع داشته اند استعمال نشود و بالاخره من می ترسم اگر همین قسم ما استعمال رنگ جوهری را ندیم آنوقت بکلی تجارت قالی ایران نکسی بکند و بزمن بخورد و قالی عثمانی پیش بیفتد باین جهت لازم است که بکلی رنگ جوهری ممنوع از استعمال باشد و ممنوع از ورود باشد .

حاجی محمد اسمعیل کاشف - این مسلم است فروش مربع که امروز بخارجه می رود فروش مربع است و فروش مربع در آن مملکت معمول نبوده و این معمول اروپاست و در کارخانجاتی یافته میشود که با تجارخانه ها و کمیانی ها طرف هستند و بدستور آنها

می بافتند و معلوم است فلان تجارتخانه که فرش سفارش میدهد برای امریکا فرش جوهری درست نمیکند و فرش جوهری اولاً خیلی کم است و ثانیاً در نقاطی می رود که در آنجاها فرش قیمت دار نمی خرند هر بازاری یک نوع متاع را خریدار است و با خره عرض میکنند این یک مطلب عمده است که هم راجع بصنعت است هم راجع بتجارت و در آنجا از آقایان کسیکه درست اطلاع از این امر داشته باشد نیست و یک مطلبی است که از اغلب ولایات شکایات میرسد و باید از همان ولایات اشخاص خبر را بخواهند در اینجا و با آنها مذاکرات لازمه بنمایند .

وکیل الرعایا - بعضی فرمایشات شده که گمان میکنم قدری اشتباه شده است و اگر بعضی بنده توجهی بشود ممکن است از اشتباه بیرون بیایند میفرمایند بصادرات مملکت نگاه کنیم به بینیم حالا بیشتر فرش بخارج می رود یاسی سال قبل بنده عرض میکنم کار سابقش که با جوهر کار نمیکردند اسباب شده که از این فرش خواستند و اسباب ترقی این متاع شد و احتیاج آنها جلب این متاع را کرد و این که میگویند از ذری پنج تومان بنری ۲۵ تومان تفاوت فرش غیر جوهری با جوهری است عرض میکنم اینطور نیست که این تفاوت تفاوت همان جوهری و غیر جوهری باشد تفاوت کارهای دیگر هم هست که در آن می کنند والا اگر یک جور باشد از حیث کار کردن فقط تفاوت بواسطه جوهری بودنش باشد می بینیم در بازار لندن آنکه جوهری است می خرند بده شلینگ و آنکه ثابت است می خرند بده شلینگ پس تفاوت جوهری و غیره جوهری همین میزانهاست و بنده می گویم از برای اینکه فروشی که الان بدار است و بجهوریات غیر ثابت رنگ بر و ملوث شده است فقط یکسال کافی است لکن از برای اینکه شش ماه هم با آزادی در این مملکت گردش کند و اگر در همین مدت رنگهای ثابت را معرفی کردند و رنگ متغیر هم وارد نشد معلوم است آنها که خودشان سابق تمام رنگها را تهیه می کردند برای خودشان موفق می شوند که بقیه رنگهای خودشان را هم تکمیل کنند حالا دو مطلب باید مین شود یکی آن که وزیر مالیه و فوائد عامه آتش ماهی که نباید گردش کند فرش در این مملکت آنرا هم منضم باین یک سال نمایند یکی دیگر آنکه وزیر فوائد عامه قول بدهد که در این مدت رنگ های ثابت را به مردم بشناسند .

رئیس - عقیده بنده اینست که این مطلب جوهر مطلب عمده است و امروزه رای نمی گیریم بمانند بجله دیگر اگر هم از طرف وزارت مالیه با وزارت فوائد عامه ملاحظاتی هست بمانند بکمیسیون اطلاع بدهند و نمایندگان هم از خارج و داخل کسب اطلاعات لازمه می نمایند .

رئیس - آقای لسان الحکما سئوالی داشتید از معاون وزارت خارجه در باب قانون تبعیت .

لسان الحکما - سئوال منی بود براین که می خواستم عرض کنم وظیفه مجلس شورای ملی گذشته از این که ایجاد قوانین است

نظارت با اجرای قوانین است حالا که مدتی است که مملکت مشروطه شده می خواهم بدانم قانونی برای تبعیت گذارده شده یا خیر و اگر گذاشته شده مواد و فصل آن چه چیز است و اگر نوشته نشده است و قانون ندارند چرا لایحه قانونی پیشنهاد در این باب بمجلس نشده است و در صورتی هم که دارند چرا بمجلس نفرستادند که اگر بمقتضای امروز جرح و تعدیلی لازم است بشود

معاون وزارت خارجه - وزارت امور خارجه در ۱۶-۱۷ سال قبل یک قانونی نوشته و تمام سفارتخانه ها ابلاغ کرد و بامورین خودش در خارجه داد و همیشه تا حال آن نظامنامه معمول به بوده است و اینکه تا بحال بمجلس مقدس فرستاده نشده است برای این است که وزارت امور خارجه مشغول بنوشتن یک نظامنامه است که از لحاظ مجلس بگذرد و آن نظامنامه هنوز تمام نشده است بعد از این که تمام شد بمجلس تقدیم خواهد شد

رئیس - آقای افتخار الواعظین استیضاحی داشتند از وزارت فوائد عامه در باب معدن فیروزه

افتخار الواعظین - برای اینکه خاطر آقایان نمایندگان مسبق باشد لابد هم که مقدمات اینکار را هم عرض کنم در ماه ذی قعدة گذشته بکنفر از تجار از خراسان بتوسط یک نفر خواستار معدن فیروزه شد در مبلغ ۱۵ هزار تومان بعد دیگری از تجار بتوسط کاغذی نوشت و ۱۸ هزار تومان بنده شرفیاب حضور آقای وزیر فواید عامه شدم و گفتم که چون امروز مملکت ما هر قدر بتواند اضافه مالیات برای خودش پیدا کند لازم دارد خوب است دونفر جوان کافی عالم امین کداری علم معدن شناسی باشند همین بفرمایند باموجب کافی اینها برون معدن را خودشان کار بکنند که هم خرج آن با دولت باشد و هم دخل آن عاید دولت شود و وجهه اینکه مستأجرین سابق باین مبلغ کم میخواهند اجاره کنند علتش این است که جابیل میرزا در این مدتی که معدن را کار کرده است سنگهای بی فایده را در معدن باقی گذاشته است و هر کس بخواهد کار کند بدو باید قریب ۴ یا ۵ هزار تومان در اینکار صرف و خرج تفریح معدن کند و بعد از اینکه آن سنگها را برداشت گمان میکنم که ۲۷ یا ۲۸ هزار تومان قبول نکنند پس خوب است که وزارت فوائد عامه اعلان عمومی بدهد که دولت معدن فیروزه خراسان را تا سه ماه دیگر میخواهد اجاره بدهد و هر کس حاضر شده است که زیاد تر بدهد باین شرایط و اعتبار شخصی باو خواهم داد و بنده شخصاً عقیده ام این است و گمان میکنم که اگر این اعلان در این مدت داده شده بود نتیجه صحیحی تا حال از آن ظاهر میشد و بنده حالا استیضاح میخواهم از وزارت فوائد عامه که چرا بدون اعلان عمومی در مبلغ ۱۸ هزار تومان اجاره داده اند .

وزیر علوم - عرض میکنم این معدن فیروزه از اول سنه بیونت ثیل اجاره داده شده بمبلغ ۲۸ هزار تومان و مال الاجاره سنه بیونت ثیل آن رسیده برای اینکه آن مستأجر ضامن معتبری داشت ولی چون آن ضامن مبلغی از مال الاجاره را از جیب خودش داد در بیچی ثیل استفاده داده و گویا از مال الاجاره آن سنه ده هزار تومان را نداده بود و

تفاوتی ثیل را که بکلی هیچ ندادند در آن وقتی که وزارت فوائد عامه به بنده منتقل شد فوراً استعفا نامه خود را نوشته و فرستاده و بنده هم یک تلگرافی بعامک خراسان کردم که مستأجر این معدن استعفا کرده است و شما یک مستأجری پیدا کنید که مالین را اجاره بدهم و چندین نفر هم از تجار آمدند در طهران و گفتگو کردند ولی عقب نشستند و از خراسان هیچ کسی مشتری نشد و این حاجی عبدالرحیم از ۱۳ و ۱۴ هزار تومان شروع کرد تا رسید به ۱۸ هزار تومان و شکایتی هم از سنگ تراشها رسیده بود که بمجلس فرستاده شد و خود بنده هم چیزی نوشتم و از مجلس جواب داده شد بنده هم از روز ۲۰ ذیحجه با همان حاجی عبدالرحیم عمل اجاره را ختم کردم و باو تلگراف کردم بعد از دو ماه بعضی مذاکرات شد و بعضی اظهار داشتند که ما حاضریم که ۲ و ۳ هزار تومان از این مقدار علاوه بدهیم من گفتم حفظ قول مقدم است بر اینکه هزار تومان یا ۲ هزار تومان را ملاحظه کنیم و آن عهده را که کرده شده بشکنیم و بدهیم بدیگری تا اینکه تقریباً در شب عاشورا یکی از نمایندگان محترم آمدند منزل بنده و گفتند که اگر شما اعلان میکردید شاید از این مقدار زیادتر میشد بنده عرض کردم یک موقمی حالا بدست آمده است بجهت اینکه یک اختلافی با حاجی عبدالرحیم شده است و آن این است که او میگوید من از اول سال ثیل دارم و شما حالا که از ۱۵ جدی نوشته اند این دو ماه و نیم را من نمیتوانم کامل بکنم و قبول ندارم اما از روز بعد از عاشورا تلگراف کرد که قبول دارم اینکار را بکنم بنده جواب دادم که این امکان ندارد که شما میخواهید این دو ماه و نیم تخفیف باشد و یک همجواری هم نوشتیم که اخطار کنیم ولی با نجهت که عرض کردم اقدام نکنم که قول دولت مقدم است بر هزار تومان

افتخار الواعظین - میفرمایند که در ۲۸ ذیحجه اینکار را تمام کردم در حالتیکه در ذی قعدة مور کز بنده من نوشت در ۹ هزار تومان خواستگار شد و بنده شرفیاب حضور آقای وزیر فوائد عامه شدم و در اینکه ۱۸ هزار تومان بایشتر حرفی ندارم ولی عرض میکنم که آنروز قرار شد که با امانتاً کار بکنند باینکه تاجر صحیحی بدهند و این را آنروز به بنده فرمودند که این از برای دولت کافی نیست و منفعت دولت در این است که بیک تاجر محترمی اجازه بدهم ولی قول صریح دادید به بنده که یک اعلانی در این باب میکنم اگر مسبق شدیم که کسی بیشتر از ۱۸ هزار تومان طالب نیست باو خواهیم داد در حالتیکه آنوقت حاجی عبدالرحیم میخواست در ۱۸ هزار تومان اجاره کند و برادر همین حاجی عبدالرحیم هم در این مبلغ میخواست ولی بنده عرض میکنم که بدون اعلان عمومی چرا اجازه داده شد

محمد هاشم میرزا - توضیحا عرض میکنم که معدن فیروزه اینقدر که مذاکره شد که ۱۸ هزار تومان است اینقدر نیست هزار تومان آن متعلق بمعدن نمک است و ۹ هزار تومان مالیات خانوادگی اهالی قلعه است باین ترتیب در واقع به هشت هزار تومان اجاره داده میشود اما اینکه مستأجر استعفا کند مأمور میتواند استعفا کند ولی مستأجر نمیتواند استعفا کند .

وزیر علوم - عرض می شود که معدن نمک خارج از اجاره معدن است و آن ۹ هزار تومان مالیات برای مخارج آن اشخاصی است که در معدن کار میکنند ولی مالیات کشت و زرع را مستأجر دریافت می کند و آن بیشتر از هزار تومان نیست

معزز الملک - شاهزاده فرمودند (از ۱۸ هزار تومان ۸ هزار تومان عاید دولت میشود بنده عرض می کنم ۲ هزار تومان است بهتر اینکه سابق بر این معدن فیروزه مالیاتی داشته و همیشه ما بین مستأجر و دولت اختلاف زیاد بود ما است باینجهت چندی قبل از این قرار داد که مالیات این محل را جمع معین مینمایند و هزار تومان هم که معدن نمک را جزء آن تصور میکردم که میفرمایند و سه هزار تومان هم از بابت فرع مالیات میگیرند شاید بعضی از آقایان تصور بفرمایند که این یک معدن است خیر چندین معدن است و بنده عرض میکنم که اجاره دادن معدن دولتی یگرایی دارد که همیشه باید از آن راه داخل شد و آن این است که باید قبل از وقت اعلان کرد همچو معدنی از فلانجا اجاره داده میشود و اینکار را نکرده اند و اینکه فرمودند شب عاشورا یکی از نمایندگان منزل من آمدند و آقای حسینعلی خان بودم چون بنده ملتفت شدم که اجاره این معدن ۳۰ هزار تومان است و ایشان میخواستند به ۱۸ هزار تومان اجاره بدهند و تصور کردم که بعضی چیزها است که ایشان ملتفت نیستند که بیودجه مملکت ضرر وارد میشود و عرض کردم بعضویشان تفصیل اینکار را و ایشان فرمودند که بآنجا اطلاع بدهند حتی بایشان عرض کردم که دست دیر میشود قول دادند و متقبل شدند که با دار نظمی در مشهد تلگراف کنند که اعلان بکنند که دولت را که بآن مبلغی که میخواهد متقاعد بکنند عرض کردم خدمت ایشان که اگر دولت همچو اعلانی بکند یقین بدانید همان مستأجری که حالا معدن را اجاره دارد یک مبلغی بر مال الاجاره میافزاید بجهت اینکه تازقات نباشد میشود کسی دیوانه نیست که هزار تومان بدهد بدفع جهه سه چهار روز بعد از ایشان پرسیدم که در این باب تلگرافی فرمودید جواب دادند بلی تلگراف کردم و حالا میفرمایند که قول دولت محترم است معلوم میشود که ایشان همچو تلگرافی نکرده اند تعجب میکنم اما فرض بفرمایند مستأجری که معدن را اجاره میکند چکار میکند همین حاجی عبدالرحیم یکصرافی است و او چکار میکند فقط بکنفر و کرشرا میفرستد سر معدن کار میکند ممکن است که بکنفر مأمور بفرستند سر معدن کار بکنند در صورتیکه یک معدن معتبریکه در سابق سی هزار تومان آنرا اجاره میکردند باید تصور کرد که آن مستأجرین سابق بیست هزار تومان نفع میبرد و اگر دولت خوب کار بکند ممکن است از اینمحل ده هزار تومان فایده بیبرد در این صورت وقتیکه معدن را ۱۸ هزار تومان اجاره میدهند و ۱۲ هزار تومان ضرر بودجه مملکت وارد میکنند اگر در عوض این ۱۲ هزار تومان ۱۲۰ تومان بدهد بنده بیک مأموری که برود آنجا کار کند چه ضرر دارد .

وزیر علوم - عرض میشود اسناد راجعه باین کار حاضر است و کلای محترم میتوانند بعد بدقت آنها را بخوانند دیگر آنکه بنده نسبت آن مأمورینی که دارم مصلحت نمیدانم که دولت خودش آنجا را کار بکند .

وزیر علوم - عرض می شود اسناد راجعه باین کار حاضر است و کلای محترم میتوانند بعد بدقت آنها را بخوانند دیگر آنکه بنده نسبت آن مأمورینی که دارم مصلحت نمیدانم که دولت خودش آنجا را کار بکند .

تقی زاده - بنده در خصوص معدن فیروزه بخصوص حرفی ندارم ولی یک قانونی باید وضع کرد برای کلیه این معاملات که دولت آنچه معامله میکند یا معدن یا چیز دیگر را اجاره میدهد قبل از وقت در تمام ایران عموماً اعلان نمایند اگر این قانون از مجلس نگذشته باشد دولت برای اینکه با بنده نگذشته است بهتر است که این را قانون کند ولی چون این قانون آمده است و لایحه اش تقدیم مجلس شده در کمیسیون مالیه تقویت میشود وقتی بمجلس برسد و از مجلس بگذرد این کارها درست میشود و حالا میتوانیم که در اجاره و استجاره و مقاطعه و خرید و فروش املاک و دادن کتیرات بگرویم که بطور مناقصه و مفاقیه و اطلاع عموم باشد که در وقتی میفرشند بطور مفاقیه و در خرید بطور مناقصه رفتار کنند و وقتیکه آن قوانین گذشت بموجب حقی که در نظارت قوانین داریم آنوقت میتوانیم قانوناً استیضاحات بخواهیم ولی عیبی ندارد که حالا یاد آوری کنیم که بموجب تمدن که مملکت ما امروز متمدن است نباید اینگونه کارها را بدون اعلان کرد و سابق هم این یاد آوری را کردم زیرا که اگر اینکار را نکنید سرمایه داران ایران و ساکنین اینکار خواهند کرد تمام سرمایه داران ایران را زهر چه زودتر خوب است آنقانونی که عرض کردم از مجلس بگذرد که اینگونه کارها زودتر ختم شود .

متمین السلطنه - درست است ترتیب اداره کردن این معدن از طرف دولت آنچه که یسار آوری شده بود بهترین حلی بود که بنظر میآید و حالا که وزیر فرمودند صلاح نبود بملاحظاتی که شاید نظر پاتی در این باب داشته باشند برای بنده تردیدی حاصل شد ولی شاید بنده دلایلی هم داشتم و اما آنقدری که راجع باین معدن است عرض می کنم بنده می بینم در اینجا در مذاکراتی که راجع با عبادات بگذردی اغراق گویی میشود اولاً بنده بموجب اطلاعی که دارم عرض می کنم مستأجر اول این معدن را طوری کرده است که در سال اول و دویم منافی نمیشود برد و ثانیاً اینکه معدن فیروزه یک چیزی نیست که از سال قبل بتوان قیاس کرد این یک مطلب فوق العاده است جهة اینکه میشود در یکسال بیکبرک صحیحی پیدا میشود که از آن منافع صحیحی برده میشود و دو سال یک چیزی پیدا نمیشود و اینکه اینجا مذاکره شده که مستأجر سابق بیکداری اهدال در رساندن مال الاجاره نموده است برای این بوده که واقماً ضرر کرده است و این مستأجر حالیه فرض اولین بوده که ملاحظه عدم ضرر و شکستن بازار خرید فیروزه را کرده و باینجهت از میزان ۲۸ هزار تومان که کاسته است حالا اگر ۱۸ هزار تومان کافی نیست و ممکن بوده است که در ۲۰ یا ۲۹ هزار تومان دیگری بردارد حرفی ندارم ولی برای اینکه مطلب را بتوان خوب ملتفت شد اطلاعات مقدماتی را اظهار داشتم که بنظر اول حکم نباید کرد باید یکتدری مذاقه نمود که دقیق و نکات مطلب را بی برد و اینکه کسی بیش از ۱۸ هزار تومان داوطلب بوده است چرا وزیر معارف نداده است چرا مأمور مخصوص نفرستاده است و اینکار را برای خود دولت نکرده اند البته در اینکار ملاحظاتی هست که شاید صلاح امروزه دولت نبوده است .

رئیس - مذاکره در این باب کافی است آقای افتخار الواعظین که استیضاح کرده بودند تقاضای

رای ساکت مینمایند (رای ساکت) مجلس شورای ملی بعد از توضیحات و مذاکرات وزیر فواید عامه مذاکرات مطلب مطرح شده را ختم مینمایند.

رئیس - هر کس این تقاضا را تصویب میکند و مذاکرات مطلب مطرح شده را کافی میدانند قیام مینمایند (اکثر قیام نمودند تصویب شد).

رئیس - آقای عزالملک از وزیر داخله در باب حکومت کردستان سؤال داشتید.

عزالملک - از قراریکه شنیدهام وزارت داخله در مقام اصلاحات برآمدهاند و اقدامات در مرت کردستان کرده اند باینجه استیضاحی را که تقاضا کرده بودم مسترد میدانم.

ابوالقاسم میرزا - سؤال میکنم از معاون وزیر خارجه در باب قاتل ناصرالملک چه اقدامی کرده اند از اقداماتشان مطلعمان فرمایند.

معاون وزارت خارجه - بعضی راپورتها

که بوزارت خارجه رسید میرزا احمد بسفارت روس پناهنده شده شرحی بسفارت روس از طرف وزارت خارجه نوشته شد سفارت روس گفتند از قراریکه بما راپورت رسیده است این شخص باد کوبه است از طرف وزارت خارجه گفته شد که از اهل ایران خیلی هستند و اقامت دارند آنها را باد کوبه خطاب میکنند سفارت روس بعضی دلایل اقامه کرد به تبعیت او بدولت روس ولی وزارت خارجه متقاعد نشد و هنوز این فقره در تحت مذاکرات است و بجائی منتهی نشده است که بعرض آقایان برسانم.

نواب - بنده میخواستم سؤال کنم از

وزیر مالیه که آنصورت قروض را از بانگها گرفته اند

وزیر مالیه - آنصورت گرفته شده است و

فعلا حاضر است وزارت مالیه در نظر دارد که يك مجلسی در وزارت مالیه تشکیل بکند که تمام اسناد این قروض را بخواهند و اسناد وضایم آنها را رسیدگی بکنند و اطلاع بدهند.

نواب - بنده پیشنهاد میکنم که کمپسیونی

تشکیل بشود از برای رسیدگی با اسناد این قروض

ارباب کیخسرو بموجب اصل ۳۳ قانون اساسی

بدون تصویب مجلس شورای ملی امتیاز بهیچ کمپانی

داده نخواهد شد اولاً از وزارت داخله سؤال میکنم

که آیا این کمپانی تجدید تریاک را قانونی میدانند

یاخیر ثانیاً مطمئن هستند که این کمپانی بتکالیف

خودش عمل کرده یا خیر و ثالثاً آیا در باب اینهمه

تریاک که توقیف است چه اقدامی کرده اند.

معاون وزارت داخله - اولاً اینک

میفرمایند این کمپانی قانونی هست یا نیست عرض

میکنم که کمپانی وقتی قانونی خواهد شد که

نظامنامه اش نوشته شده تقدیم مجلس شود چون

آنوقت که این کمپانی تشکیل شد مجلس نبود در

نظر بود که بطور موقتی يك شرکتی تشکیل بشود

و تریاک در تهران محدود شود اینک میگویند

شکایت تجار صحیح است یا صحیح نیست چندی

قبل تجار شکایت کردند که تریاک در طهران

بفروش نمیرسد مجلسی در وزارت داخله

تشکیل شد رسیدگی شد تجار میگفتند در مال التجاره

مایک توفیری در طهران حاصل شده و میگفتند که ما

يك حق جوازی قرار دادیم که هر کس میخواهد حمل

بکند این مذاکرات شد در آن مجلس ولسی وزارت

داخله متقاعد نشد قرار داده شد که خود تجار باشرکتی

که هست داخل شده و در منافع شرکت سهامی باشند

چند نفر از تجار که شرکت در اینکار داشتند مجدداً

شکایت کردند قرار شد که راجع شود بوزارت مالیه

که در آنجا مذاکرات بشود بالاخره مساعدتی نکردند

و نتیجه نبردند در این اواخر چون باز شکایت کردند

قرار شد که با اطلاع وزیر مالیه باندرول داده بشود که

رفع شکایت تجار بشود.

ارباب کیخسرو - مقصود بنده این است

که بیشتر اقدام بشود که آنها آسوده باشند معاون وزارت

داخله - شرحی که عرض کردم گمان میکنم که ضرر

و خسارتی برای تجار نباشد امیدوارم که زودتر اقدام

بشود.

فاتح الملک - در جلسه قبل آقای میرزا ابراهیم

خان سؤالی کردند از وزارت داخله در خصوص فارس

جواب فرموده اند که شاهزاده فرمانفرما را بحکومت

فارس تعیین فرمودند و عملاً قریب روانه میشود و از

سننیت شاهزاده شرحی فرمودند ولی بعد از دو سه

روز منتشر شد که حکومت فارس از شاهزاده منفصل

شده و در روزنامه هم اینمطلب را نوشته بود حالا

بنده سؤال میکنم از وزارت داخله که امروز حاکم

فارس کی معین شده است و اگر معین شد آیا از برای

دوائر که باید در فارس منعقد شود رئیس فرستاده اند

یا نه و حالت حالیه فارس چگونه است.

معاون وزارت داخله - اولاً در باب رفتن

فرمانفرما بفارس ایشان استعفا دادند بنده علت استعفای

ایشان را نمی دانم بهر جهت بعد از آنکه فرمانفرما استعفا

کردند شاهزاده ظفر السلطنه برای حکومت منتخب شدند و

بعقیده بنده خیلی خوب انتخابی شده است و ظفر السلطنه

هم خیلی با کفایت است و الان امر فارس هم خیلی

خوب است امروز هم بنده در تلگرافخانه بودم و نایب

الایاله فارس را احضار کرده و علماء و تجار فارس

هم حضور داشتند الان امر فارس خیلی خوب است و

ظفر السلطنه هم خواهد رفت و یکنفر رئیس نظمی از

صاحب منصبهای لایق نظمی مرکزى روانه خواهد

شد و رؤسای سایر دوائر مثلاً بلدییه راما نمیتوانیم

معین کنیم باید موافق نظامنامه بلدییه در فارس معین

شود و رئیس عدلیه هم باید از طرف وزارت عدلیه

منتخب شود اداره ولایتی هم در عهده حاکم است

در باب استعداد فارس هم قرار شد که پنج فوج پیاده

و پانصد سوار و استعداد توپ و ذخیره و غیره از هر جهت

با استعداد کافی با ظفر السلطنه روانه شود و معاون هم

بایشان فرستاده خواهد شد.

میرزا داودخان - فرمودند حکومت

فرمانفرما بتصدیق مجلس بود بنده میخواستم عرض

کنم مجلس مداخله در اجرائیات نمیکند.

معاون وزارت داخله - عرض نکردم

شخص فرمانفرما را مجلس تصویب کرد عرض کردم

تمهیدات وزارت داخله را قبول کرد (سؤال سلیمان میرزا)

سلیمان میرزا - در خصوص تبر صد دیناری از

وزارت پست سؤال داشتیم بعد از آنکه مأمور پستی مادر

میشود بعد از گفتگو و مذاکرات زیاد اجازه دادند که يك تبر صد دیناری اضافه بر سایر تبرها بکشند و بشمار پستخانهها فرستادند که تمام پستخانهها از برای اینک تمایل بکنند صادره ما با آورده ما ظاهر اینطور که حساب کردند ۱۰ هزار تومان بهات فایده میرسد این روزها بنده شنیدم که وزارت پست تبر صد دیناری را مستوفی فرمودند آیا صحیح است اینمطلب که ۱۰ هزار تومان بعایدی مملکت ماضرر وارد آوردند یاخیر -

وزیر پست - برای استحضار خاطر آقایان

فصل سوم قانون بین الدول و ملل را قرائت میکنم (قرائت

کردند) تلگراف انجمن ایالتی تبریز را هم قرائت

کردند (۰)

و میزان استعمال راهم اشتباه کرده اند میزان

عمل کرد این سالی ۱۳۰ تومان بود.

سلیمان میرزا - گویا صحیح نباشد بهات

اینک بنده خودم خیر دارم از پست ایران مال سال

گذشته پنج هزار تومان این یکی و ثانیاً فرض بفرمایند

سیصد تومان آیا این سیصد تومان که کسر میشود

ضرر نیست.

وزیر پست - عرض می کنم صورت حسابش

هست گمان میکنم ۱۴۰ تجاوز نکند و آنهم

تا وقتی بود که روزنامه ایران بخارج نمی رفت اگر

این مطلب صحیح بود گمان میکنم که از آن طرف

هم این کار را می کردند.

(سؤال آقای میرزا اسدالله خان)

اسدالله خان - در خصوص صندوق جرائم

که وزارت مالیه هست و جرائم قاچاق را بعنوانی

که هیچکس اطلاع ندارد اخذ میشود صورت حسابی

می آید یاخیر و بعد از آنهم سؤالات دیگر دارم که

ذخیره کردم برای وقت دیگر.

وزیر مالیه - از این سؤالی که از بنده میشود

خبر ندارم باید موافق نظامنامه داخلی سؤال یا

استیضاح پیش از وقت بوزیر اطلاع داده بشود

رئیس - آقای وکیل التجار سؤالی از وزیر

مالیه در خصوص شیلات داشتید بفرمائید.

وکیل التجار - بنده مقدماً قدری عرض

میکنم که خاطر آقایان مسیوق است که بعد از اتفاق

ناگواری که در ۲۳ جمادی الاول اتفاق افتاد چند

روزی نگذشت که انجمن ایالتی آذربایجان و بعد

از چندی حجج اسلام نجف اشرف و سایر انجمنها که

مدعی آن تصرفات غاصبانه آن دولت موقتی آنوقت

بودند و مشروطه را مستبد میدانستند کسی نبود که

منکر این مطلب باشد تمام دول پروتست کردند

که اگر این اجزاء آنوقت که خودشان را دولت

حساب می کردند بولی بخواهند قرض کنند ملت آنرا قبول

ندارد و مخصوصاً پارسال در وقتیکه انجمن ایالتی

گیلان منعقد بود و مستقل کار میکرد بفرمانفرمای

رئیس الوزرا خبردار شدیم که در انجمن آن وجوهی

که مرحوم مظفرالدین شاه مساعدت از شیلات گرفته

مجدداً بطور مساعدت يك بول دیگری بگیرند از باب

مال الاجاره شیلات که همه میدانند صحیح نیست و

مخصوصاً خود بنده در انجمن گیلان این را مذاکره

کردم باز هم تلگراف کردیم که اگر بخواهند از

باب مال الاجاره شیلات چیزی بگیرند ما قبول نخواهیم کرد

با آن همه تلگرافاتی که شدیم بخواهیم بهیچ بولی گرفته اند

باخیر وزیر مالیه اطلاعاتی دارد و تا ارسال هم تمام شده .

وزیر مالیه - اول اینکه میفرمایند تا ارسال تمام نشده بود آن پولی که از بابت شیلات گرفته شده است گویا مسبوق نباشند که در مجلس سابق از بابت طلب طومانیاناس داده شد تفصیل این فقره این است که تا سال ۱۹۱۰ را تنزیل کرده بودند و در مقابل طلب طومانیاناس وزارت مالیه آنوقت تصویب کرده کمیسیون مجلس هم تصویب کرد گرفتند باید این مطلب در کمیسیون مذاکره شود .

نوبری - میخواستم از معاون وزیر امور خارجه سؤال کنم که مأموریت مفاخر الدوله با آمریکا صحیح است یا خیر .

معاون - عرض میکنم که هر کسی را که وزارت امور خارجه برای هر جایی تصویب میکند می فرستد ؟

معزز الملک - سابق بر این در باب افتتاح السلطنه در روزنامه حبل المتین کلمه درج شده بود سئوالی کرده بودم وزیر امور خارجه سابق چند فقره را گفتند و باقی ماند و حالا خواهش میکنم از معاون که توضیحات بدهند سه فقره مطلب بود که در روزنامه درج شده بود یکی آنکه بدون اجازه بطهران آمده یکی آنکه در مدت توقف شش ماهه حقوق سه ساله اش را دریافت کرده و یکی دیگر آنکه در مدت توقف در هندوستان معرفی نشده است .

معاون وزیر امور خارجه - مسلم است که مامور وزارت خارجه که در وزارت دارای همه نوع اعتبار است بدون اذن نمی تواند برود و اما اینکه در آنجا معرفی نشده اند معرفی شده اند منتها ورودشان به بمبئی قدری طول کشید تا آن اعتبارنامه ایشان رسیده بود و بمهمانیهای رسمی هم دعوت شدند و مسلم است تا معرفی نشود مأمور رسمی حکومت آنجا او را نمی پذیرد و ثالثاً اینکه ۱۳ هزار تومان حقوق سه ساله گرفته است هیچ همچو چیزی نیست وزارت خارجه تکذیب میکند این مطلب را

معزز الملک - در این صورت خوب بوده وزارت خارجه تکذیب می کرد مندرجات روز نامه را .

معاون وزیر خارجه - خواستم تلگرافی بکنم وزیر تلگراف گفتند که این مطلب مهم دولتی نیست لهذا کاغذ پرونده نوشته ام هنوز جواب نیامده هر وقت جواب آمد عرض خواهم کرد .

رئیس - خوب است کمیسینی تشکیل بشود برای رسیدگی بمقوله نامه ها و امتیاز نامه ها اینکه در استبداد صغیر داده شده گمان میکنم همان کمیسینی که نواب خواسته بودند می تواند رسیدگی کند **میرزا ابراهیم خان** - در باب رسیدگی بمقالات و امتیاز نامه ها در کمیسیون فوائد عامه تصویب شده است اینکه پیشنهاد کرده اند عقیده کمیسیون است که در عامه يك دفتر مخصوص در وزارت فوائد برای رسیدگی باین چیزها باز بشود . **وزیر فوائد عامه** - منطبقاً عرض میکنم که به زحمت زیاد دفتر وزارت فوائد عامه توانسته سواد

بعضی از آنها را پیدا کرده است .

نواب - خیلی تعجب است هر امتیاز نامه را از طرفش می خواهند می آورد اگر نیابود معلوم می شود همچو چیزی نبوده یا اگر هست اصلش را خودشان دارند .

تقی زاده - اگر صلاح بدانند آقایان و کلا کمیسیون خارجه الآن بیکار است این کارها بآنجا رجوع بشود و عقیده بنده این خیلی خوب است (ذکاء الملک طرح قانونی در خصوص احصای نفوس را قرائت کردند)

رئیس - موضوع مذاکرات پس در داراپورت کمیسیون بودجه راجع بمردآباد راپورت کمیسیون بودجه راجع بودجه موقتی وزارت جنگ بقبه مذاکرات راپورت کمیسیون فوائد عامه راجع بفرش جوهری راپورت کمیسیون داخله راجع بانجمن گروس و شور اول قانون بروات

[مجلس مقارن غروب ختم شد]

جلسه ۵۳

مذاکرات روز پنجشنبه ۶ شهر

صفر الخیر ۱۳۲۸

[سه ساعت و نیم قبل از غروب مجلس بواسطه یارده مذاکرات خصوصی پس از بیست دقیقه جلسه علنی بریاست آقای مستشار الدوله تشکیل یافت صورت مجلس گذشته را آقای معاضد الملک قرائت کردند.]

رئیس - ملاحظه هست ؟

ارباب کیخسرو - در باب راپورت راجع باعتبار نامه بحرالموم در صورت مجلس بی نتیجه نوشته شده است .

معاضد الملک - بموجب نظامنامه داخلی مجلس راپورتی که بمجلس داده میشود اگر مخالفی داشته باشد در آن شور شود نتیجه هر چه شد در صورت مجلس نوشته میشود و چون در آن راپورت شور نشد باین جهت بی نتیجه نوشته شده است .

اسدالله میرزا - کمیسینی که بنده تقاضا کردم از برای تمام مقاله نامه نبود و اینجامدا کرده شد عملی که باسم امتیاز یا قرار داد در ۱۳ و ۱۴ ماهه استبداد کرده اند باید در آنها تجدید نظری کرد و بنده کمیسیون را برای اینعمل خواستم نه برای کلیه امتیازات و مقاله نامه ها .

افتخار الواعظین - بنده عرضی راجع به کمیسیون عریض دارم عرض میکنم شعبه چهارم از قبل خودشان آقای حاج مصدق الملک را بمضویت کمیسیون عریض معین فرمودند و جناب آقای حاج مصدق الملک هم استعفاداده اند و کمیسیون امور تحریریه اش خیلی اهمیت پیدا کرده جناب حاج شیخ هلی هم که چشمشان درد میکند این است که سه نفری برای کار حاضر میشویم استعفا می کنم شعبه چهارم زود تر عرض آقای حاج مصدق الملک را انتخاب نموده بفرستند .

رئیس - بشعبه چهارم اطلاع داده میشود . **تقی زاده** - بطور یقین معین است که اگر آقای حاج مصدق الملک تشریف میبرند ببرند و اگر نه ممکن نخواهد شد برای اینکه در شعبه چهارم هیچکسی قابل انتخاب نیست غیر از آقای حاج مصدق

الممالک و آقای میرزا محمد صادق در صورتیکه آقای میرزا محمد صادق تشریف نبرند معین است که آقای حاج مصدق الملک باید تشریف ببرند و انگهی مکرر گفته شده اشخاصیکه استعفا مینمایند باید علت استعفای خود را ذکر کنند .

رئیس - از آقای حاجی مصدق الملک خواهش میشود که علت استعفای خودشان را در هیئت رئیسه بیان بفرمایند .

(عریضه از طرف بعضی اهالی طهر ان مشعر بر استعفای تشکیل دیوان محاسبات و لزوم آن قرائت شد .)

رئیس - این لایحه رجوع شده بود بکمیسیون عریض و از آنجا بمجلس پیشنهاد کرده اند .

وزیر مالیه - البته و کلاهی محترم میدانند که دیوان محاسباتی موقتاً قبل از افتتاح مجلس تشکیل شده است و اعضاء او را کمیسیون مالیه سابق مجلس انتخاب کرده اند و مشغول کار هستند ولی دیوان محاسبات دائمی که میبایست موافق قانون اساسی تشکیل شود قانون او حاضر شده و ترجمه شده بود در موقعی که با مسبو و بیزو مستشار مالیه در این باب شور کردیم همچو گفت که قانون دیوان محاسبات ایتالیا بهتر از تمام دنیا شده و تمام نواقصی که در سایر قوانین دیوان محاسبات است در آنجا رعایت آنها شده است و تکمیل شده بهتر این است که آنرا هم بدست بیاد آوریم و از ترجمه او چیزی اقتباس نماییم آن قانون ایتالیا را هم بدست آوردیم و به زحمت زیاد ترجمه شده و همین چند روز حاضر شده و تقدیم مجلس میشود .

[راپورت شعبه ۴ راجع بقسمت اعتبارنامه نمایندگان فارس قرائت شد تلگرافی از شیراز از طرف انجمن ایالتی قرائت شد مشعر بر اینکه در انتخاب این سه نفر نماینده از هر جهت رعایت قانون شده و چنانچه نمایندگی کسی ایشان رد بشود و امر بتجدید انتخاب شود تجدید انتخاب با نبودن حاکم و وضع حالیه فارس تولید اشکالات خواهد نمود علیهذا خوبست این سه نفر را پذیرفته پس از ورود حاکم پنج نفر دیگر هم از روی قانون انتخاب و روانه شوند.]

رئیس - راپورت کمیسیون اعتبارنامه های سابق خوانده میشود [ذکاء الملک راپورت کمیسیون را قرائت کردند.]

وزیر زاده - در این باب سابقاً بقدر کفایت مذاکره شده و کاملاً رسیده گی شد چیزی که مبطل نمایندگی آقایان باشد بدست نیامد فقط چیزی که هست این است که عنده آراء درجه ثانی ذکر نشده است و اینرا هم شعبه چهارم مبطل انتخاب ندانسته عقیده بنده این است که چون مذاکرات در این باب بعمل آمده است حالارای گرفته شود (بعضی تصدیق نمودند) ؟

رئیس - رای میگیریم در حق این سه نفر یکی یکی بترتیب مخالفی که در ایضاب نیست .

مؤمن الملک - در این باب رای گرفته شد و رد شد دیگر چطور رای میگیریم .

معاضد الملک - در باب نمایندگان فارس رای گرفته شد اما نمایندگان ایالتان رد نشد رای گرفته شد که رجوع شود بوزارت داخله که در این